

**BENGTSFORS
KOMMUN**

KVALITETSREDOVISNING
KVALITETSREDOVISNING

**KALENDERÅRET
2008**

BENGTSFORS KOMMUN
Förskolan

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

FÖRUTSÄTTNINGAR	3
FÖRSKOLANS VÄRDEGRUND OCH UPPDRAG.....	3
BARN	4
PERSONAL.....	5
EKONOMIN.....	5
SAMMANFATTNING AV FÖRUTSÄTTNINGARNA	6
FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER FÖR ATT SKAPA FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ÖKAD MÅLUPPFYLLELSE	6
UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING	7
SPRÅKUTVECKLING	8
MÅL.....	8
ARBETSSÄTT	8
RESULTAT – SPRÅKUTVECKLING I FÖRSKOLAN.....	9
ANALYS AV RESULTATET.....	9
BEDÖMNING AV MÅLUPPFYLLELSE	10
ÅTGÄRDER FÖR ÖKAD MÅLUPPFYLLELSE.....	10
BARN I BEHOV AV SÄRSKILT STÖD	12
MÅL.....	12
ARBETSSÄTT	12
RESULTAT – MÅLOMRÅDET.....	13
ANALYS AV RESULTATET.....	13
BEDÖMNING AV MÅLUPPFYLLELSE	14
ÅTGÄRDER FÖR ÖKAD MÅLUPPFYLLELSE.....	14

FÖRUTSÄTTNINGAR

Förskolans värdegrund och uppdrag¹

Grundläggande värden

Förskolan har en viktig uppgift när det gäller att förmedla och hos barnen förankra de grundläggande värden som vårt samhällsliv vilar på.

- Människolivets okränkbarhet
- Individens frihet och integritet
- Alla människors lika värde
- Jämställdhet mellan kvinnor och män
- Solidaritet med svaga och utsatta

Ingen skall i förskolan utsättas för mobbning.

Tendenser till trakasserier skall aktivt bekämpas.

Alla som verkar i förskolan skall hävda de grundläggande värden som anges i skollagen och i läroplanen och klart ta avstånd från det som strider mot dem.

Förskolans uppdrag

Förskolans uppdrag är att

- främja lärande,
- lägga grunden till att barnen på sikt tillägnar sig de kunskaper som utgör den gemensamma referensramen som alla i samhället behöver
- överföra ett kulturarv bestående av grundläggande värden, traditioner, historia, språk och kunskaper,
- erbjuda barnen en trygg miljö som samtidigt utmanar och lockar till lek och aktivitet samt
- tillsammans med föräldrarna främja barnens utveckling till ansvars-kännande människor och samhällsmedlemmar.

Barnet skall i förskolan möta respekt för sin person och sitt arbete. Förskolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet samt vilja och lust att lära.

¹ Läroplan för förskolan, Lpfö 98

Barn

Ur Skolverkets statistik för år 2008 framgår att 80 %, (78,9 %) ², av barnen i åldern 1-5 år går i förskolan.

I Bengtsfors kommuns förskolor finns år 2008 80 % av barnen i åldern 1-5 år.

	Antal	Antal	Snittid/barn	Antal	Typ av	Öppettider
	Barn	Heltidsbarn	Tim./vecka	Avd.	Avdelningar	Timmar/vecka
Bäckängen	53	42,34	26,36	3	2 Småbarn 1 Syskon	60
Enebacken	74	66,12	29,49	4	1 Småbarn 3 Syskon	60
Solängen	27	18,03	22,04	2	2 Syskon	60
Skåpafors fsk	30	23,47	25,81	2	1 Småbarn 1 Syskon	60
Olympen	33	31,13	31,13	2	1 Småbarn 1 Syskon	58
Sörgården	33	25,15	25,15	2	1 Småbarn 1 Syskon	58
Mellangården	36	29,28	26,84	2	2 Syskon	58
SUMMA	286	235,52	26,69	17	6 Småbarn 11 Syskon	59
Korpen	8	5,82	24,00	1	1 Syskon	30
Lantlyckan	21	15,63	24,56	1	1 Syskon	50

Uppgifter hämtade från volymmätningen den 15 oktober 2008

Vi har 6 småbarnsavdelningar och 11 syskonavdelningar i Bengtsfors kommun. Det finns två föräldrakooperativ, Korpen i Gustavsfors och Lantlyckan i Årbol.

Våren 2008 fanns det i kommunal barnomsorg 286 barn.

Enheter med så låg snittid som ca 22 timmar/vecka har mycket svårt att få balans i sin budget. I genomsnitt vistas varje barn cirka 27 timmar/vecka (26 timmar)³ i förskolan.

Snitttiden har ökat sedan 2007, men fortfarande har många barn vistelsetid på ca. 15 timmar/vecka, vilket innebär att grupperna blir stora.

En konsekvens av taxekonstruktionen med intervaller och regelverket i kommunen är att många föräldrar försöker ha så få timmar som möjligt i förskolan för sina barn, skiftesgång är bl.a. en av orsakerna. Lagarna om rätt till barnomsorg vid föräldraledighet/arbetslöshet påverkar också den låga timvolymen.

² Fjölårets siffror inom parentes.

³ Fjölårets siffror inom parentes

Personal

	Heltidstj.	Heltidstj.		Ant. Barn	Ant. heltidsbarn
	Försklär	Barnsköt	Heltidstj.	Heltidstj.	Heltidstj.
Bäckängen	4,25	4,4	8,65	6	4,92
Enebacken	8,5	4,25	12,75	6	5,19
Solängen	3,5	2,5	6	5	3,34
Skåpafors fsk	3,8	2	5,8	5	4,05
Olympen	3,75	2,5	6,25	6	4,98
Sörgården	3,88	2,37	6,25	6	4,02
Mellangården	3,75	2,5	6,25	6	4,69
SUMMA	31,43	20,52	51,95	5,7	4,5
Korpen	0,5	2,25	2,75	5	2,12
Lantlyckan	0,6	3,25	3,85	6	4,05

Antalet inskrivna barn per heltidstjänst har ökat från 5,1 barn år 2002 till 6,7 barn år 2004 och för 2008 är siffran 5,7 barn.

I kommunen finns sedan tidigare en policy att sträva efter att ha en viss relation mellan antalet förskollärare och barnskötare på olika typer av avdelningar.

	Policy i Bengtsfors kommun		Läget den 31 december 2008	
	Förskollärare	Barnskötare	Förskollärare	Barnskötare
Förskolan	66%	33 %	61%	39 %

Av de cirka 50 personer som arbetar i förskolan är samtliga kvinnor.

Utöver denna grundbemanning finns 4 pooltjänster som bemannas av barnskötare samt en pooltjänst som bemannas av fritidspedagog.

Vid rekrytera bör hänsyn tas till att vi ska nå kommunens policy.

I flera av enheternas kvalitetsredovisningar samt kommunens personalenkät tar man upp brist på planeringstid och kompetensutveckling. Skolutvecklingsavtalets uppgörelse om planeringstid för förskollärare är inte uppfyllt.

Under hösten har en arbetsgrupp med deltagare från fack, politiker och rektor påbörjat en översyn, som skall redovisas under våren 2009

Ekonomi

Varje enhet med förskola får en summa pengar per heltidsbarn för driften exklusive lokalerna. Sedan får vi ytterligare en mindre summa för "Barn i behov av särskilt stöd".

Kronor/barn och år exklusive lokalkostnaderna:

Förskola	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Barnpeng/heltidsbarn ⁴	77 250	65 500	78 000	79 600	79 600	83 000	85 500

Barnpengen är så konstruerad att kort vistelsetid måste kompenseras med ökat barnantal. Effekterna av detta kan vi nu se i form av större barngrupper och stor omsättning av barn under en dag. Detta resulterar i många olika kontakter för både barn och vuxna. Personalen upplever att det är svårt att ha en pedagogiskt planerad verksamhet. För personalen ökar också antalet föräldrakontakter.

⁴ År 2003 lyftes ledningsresursen och måltiderna bort från barnpengen.

Den nya lagstiftningen har således förändrat förutsättningarna för förskolan i så stor utsträckning att det är motiverat att se över nivån på barnpengen om man vill bibehålla kvaliteten.

Solängen tar upp de ekonomiska vinsterna med att flytta till Lövåsenskolan för att kunna samordna bemanningen i slutet och början av dagen med skolbarnsomsorgen.

Skåpafors förskola är inte dimensionerad för den verksamhet som bedrivs. Det saknas toaletter, finns två stycken för 35 barn. Eftersom branddörrarna skall vara stängda kan inte barnen själva ta sig till toaletten Skolgården för 3-5 åringar har inget staket ut mot vägen, eftersom parkeringen ligger i nära anslutning så svänger bilar in på gården.

Sörgårdens förskola är inte dimensionerad för det barnantal som finns där i dag. Personalutrymmena är också underdimensionerade. Verksamheten behöver bättre anpassas till lokalstorleken.

I bokslutet för år 2008 uppvisade hela barnomsorgen ett underskott på 344 000 kronor.

Ett heltidsbarn beräknas till 33 timmar per vecka och genererar 85 500 kr per år till enheten. Om man sänker kravet till 32 timmar per vecka ökar totalkostnaden för kommunen med cirka 600 000 kr per år räknat på nuvarande barnantal.

Sammanfattning av förutsättningarna

De nya lagarna som stiftats har fått följande effekter på organisationen:

- Fler barn per barngrupp, dvs. större barngrupper
- Kortare vistelsetid per barn på några enheter har servicetimmarna ökat under 2008
- Barnen har många olika tider på grund av föräldrarnas skiftande arbetstider.

Organisationsförändringarna har i sin tur fått följande effekter på själva verksamheten:

- Barnen som ingår i grupperna växlar under dagen och veckan. Det innebär minskande kontinuitet i arbetet och i sammansättningen av grupperna.
- En förskjutning från pedagogiskt planerad verksamhet till omsorg och tillsyn riskeras därmed.
- Svårt att ha överblick med många barn i många rum och få vuxna. I detta finns en säkerhetsrisk.

Enheter som har både förskola och skolbarnsomsorg kan samarbeta om bemanningen i början och slutet av dagen för att sänka personalkostnaderna.

Förslag till åtgärder för att skapa förutsättningar för ökad måluppfyllelse

- Vid nyrekrytering skall vi sträva efter att anställa förskollärare.
- Särskilda åtgärder bör vidtas för att anställa män i förskolan.
- Översyn av timvolymmätning som ligger till grund för budgetramarna.
- Se över planeringstid för förskollärare och barnskötare. Arbeta vidare för att hitta möjligheter att planera på dagtid.
- Organisationsöversyn på enheterna barnomsorg och skola.
- Kompetensutveckling utifrån vår gemensamma plan.

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING

I samband med tidigare kvalitetsredovisningar har KUN beslutat om följande åtgärder inom förskolan:

Tidigare kvalitetsredovisningar	Genomförda åtgärder och deras effekter
<p>Lek/Arbetsmiljö</p> <p>Upprätta en långsiktig plan för att skapa bra lekmiljöer och ersätta borttagen lekutrustning inom KUN: s verksamhetsområde.</p>	<p>Ingår i Kvalitetsredovisningen för 2004</p> <p>Avsikten är att tillsammans med SBN upprätta en investeringsplan för perioden 2006 – 2010</p> <p>Ettapp 3 av 5 i skolgårdsprojektet på Enebacken är påbörjat men avslutas under våren 2009.</p>
<p>Personal och arbetsmiljö</p> <p>Utreda arbetsmiljön inom förskola, skolbarnsomsorg och familjedaghem med anledning av genomförda reformer såsom maxtaxa och allmän förskola.</p> <p>Kompetensutvecklingsplan:</p> <p>Läsåret 07/08 Kvalitetsäkra utvecklingssamtalet, fortsatt arbete med Lpfö, utveckling och lärande samt läsåret 08/09 Barns inflytande.</p>	<p>Under 2007 har inga åtgärder utförts.</p> <p>Läsåret 05/06 genomfört tema språk- och kommunikation.</p> <p>Läsåret 06/07 Lpfö, med läroplanen på fickan, normer och värden</p> <p>Läsåret 07/08 Lpfö, med läroplanen på ficka, utveckling och lärande</p> <p>Läsåret 08/09 Lpfö, med läroplanen på fickan, barns inflytande.</p> <p>Hösten 08 en ½ dag teknik och en ½ dag matematik</p> <p>Ökad måluppfyllelse enl. enheterna KR.</p>
<p>Ekonomi</p> <p>Se över fördelningen av resurserna för personalförstärkning, barn/elever i behov av särskilt stöd samt barn/elevpengen, i syfte att öka måluppfyllelsen i grundskolan.</p> <p>Utreda det långsiktiga behovet av lokaler för förskola, skolbarnsomsorg, särskola, grundskola och vuxenutbildning.</p>	<p>Ingen åtgärd vidtagen under året.</p> <p>Politiska beslut väntas under våren 2009.</p>
<p>Kvalitetsarbete</p> <p>Utveckla formerna för kvalitetsarbete och kvalitetsredovisning samt för arbetet med verksamhetsberättelse, nämndens mål och budget; i syfte att uppnå en helhet där de olika processerna hänger ihop.</p> <p>Revidering av våra gemensamma dokument, överlämning och arbetsplan för förskolan</p> <p>Lokala arbetsplaner för förskolan</p>	<p>Vilande under 2008</p> <p>Dokumenterna är reviderade och personalen har påbörjat ett arbete med användandet av dokumenten</p> <p>Fortsatt utvecklingsarbete i samband med vår kompetensutveckling av Lpfö.</p>

SPRÅKUTVECKLING

Mål

Lpfö 98

Förskolan skall sträva efter att varje barn

- tillägnar sig och nyanserar innebörden i begrepp, ser samband och upptäcker nya sätt att förstå sin omvärld, (*Lpfö 98 kap 2.2*)
- utvecklar ett rikt och nyanserat talspråk och sin förmåga att kommunicera med andra och uttrycka tankar samt (*Lpfö 98 kap 2.2*)
- utvecklar sitt ord- och begreppsförråd och sin förmåga att leka med ord, sitt intresse för skriftspråk och för förståelsen av symboler samt deras kommunikativa funktioner. (*Lpfö 98 kap 2.2*)
- utvecklar sin förmåga att lyssna, berätta, reflektera och ge uttryck för sina uppfattningar (*Lpfö 98 kap 2.2*)

Kommunala mål

- Att uppmuntra barnens förmåga att skapa och kommunicera med olika medel och på olika sätt.
- Att uppmuntra barnens språkutveckling genom att uppmuntra deras nyfikenhet och förståelse för både skriftspråk och matematik.

Förskolans egna mål

Några förskolor har formulerat egna mål medan andra väljer att enbart ha de nationella och de kommunala målen i sin redovisning. Som ex. nämns:

- Att ge varje barn ett rikt och nyanserat språk, med ett stort ordförråd.
- Att uppmuntra intresset för skriftspråk, både läsa och skriva.
- Att sätta ord på det barnen gör och på deras känslor
- Att utveckla sin fantasi och lekförmåga.
- Att öka barnets matematiska begreppsförråd.
- Att förskolan skall medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla det svenska språket sam sitt modersmål
- Att vi genusmedvetet erbjuder en stimulerande och inspirerande lekmiljö

Arbetsätt

Man kan urskilja två typer av situationer som man arbetar med för att gynna barns språkutveckling.

1. Pedagogiskt planerade situationer
2. Lärande i de vardagssituationer som finns under en dag

Alla förskolor beskriver båda typerna av arbetsätt.

Pedagogiskt planerade situationer och lärande i vardagssituationer

Exempel på arbetsätt som de olika förskolorna beskriver:

- Planerade språklekar – rim och ramsor, sånger, ordbilder, språkkort, namnlappar, lyssna efter ljud/fonem ...
- Lyssna – högläsning, sagostunder ...
- Samtal omkring bilder, foton, teckningar ...

- Samarbete med hemmen – språkpåsar som innehåller en bok, som barnen har med sig hemifrån och som de återberättar, uppmuntrar till högläsning hemma, bokkväll för föräldrar ...
- Samtalsgrupper
- Styrda rollekar
- Tecken kommunikation.
- Att genusmedvetet erbjuda en stimulerande och inspirerande miljö som ger lust för lärande

Exempel på situationer som man använder för att utveckla barns språk:

- Att ta vara på tillfällena till språkutveckling i vardagen.
- Att sätta ord på allt, och att som vuxen alltid ligga snäppet över barnens språknivå
- Att tänka på att alla situationer går att göra språkutvecklande.
- Att ställa förväntningar att alla har något viktigt att säga.

Vid barnkonferenserna som genomförs två gånger per läsår utvärderas barnens språkutveckling.

Resultat – Språkutveckling i förskolan

För att utvärdera barnens språkutveckling finns egentligen inte något gemensamt instrument. Däremot finns ett material, BRUK, som används för en självvärdering av verksamheten. Den har samtliga enheter använt sig utav.

Flera enheter använder sig av TAKK= tecken som alternativ kompletterande kommunikation, som komplement, stimulans och förstärkning för språkutveckling. Kompetensutveckling genomförs på några enheter med stöd av en av våra specialpedagoger.

All personal inom förskolan har fått föreläsningar, nätverksträffar och litteraturstudier som har resulterat i en ökad medvetenhet hos personalen.

- 05/06 har kompetensutveckling kring språk och kommunikation genomförts.
- 06/07 utifrån Lpfö, normer och värden.
- 07/08 utifrån Lpfö, utveckling och lärande samt genus.
- 08/09 utifrån Lpfö, barns inflytande samt ½ dag teknik och ½ dag matematik

Flera förskolor uttrycker att de arbetar för att förändra sitt arbetssätt och trots den kompetensutveckling de får så finns inte möjligheter att leva upp till läroplanens ambitioner. Barngrupperna är för stora för små barn.

Analys av resultatet

Flera enheter uttrycker svårigheter att få en kontinuitet eftersom många barn är i förskolan under kort tid och på olika schematider. Barngruppen får hela tiden ny sammansättning.

Varje enhet har analyserat sin verksamhet genom att beskriva sina starka sidor, de hot man upplever och de möjligheter man kan se för att öka måluppfyllelsen. Idéerna är många men det saknas en struktur för att ta vara på dem.

Framgångsfaktorer	Hot	Möjligheter
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Barnen är synliga / bekräftade ▪ Kompetent och medveten personal ▪ Fungerande arbetslag ▪Handledning skolpsykolog ▪Handledning av specialpedagoger 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stora barngrupper och resursbrist dominerar helt. ▪ Barn som kommer och går hela dagen, nämns av många ▪ Barns TV-tittande ▪ Stressig arbetsmiljö. ▪ Känsla av otillräcklighet 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Fortsatt kompetensutveckling kring barns språkutveckling ▪ Gemensam planeringstid på dagtid ▪ Samarbete mellan enheterna – kategoriträffarna tas upp igen ▪ Tidiga språkinsatser

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Regelbunden högläsning ▪ Sagotant från PRO, generationsmöten ▪ Biblioteksbesök ▪ Trygghet genom tydliga rutiner ▪ Massage i förskolan ▪ Kompetensutveckling språk och kommunikation ▪ Teckenstödsutbildning ▪ Utvecklingssamtalen ▪ Barnen blir sedda och bekräftade varje dag ▪ Barnskonferenser ▪ Inköp av bra barnlitteratur ▪ Använder ordbilder på saker i rummet ▪ Att arbeta för att barnen skall få självförtroende ▪ Kartläggning av barngruppen ▪ Skrivdans ▪ Att vi arbetar genusmedvetet 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Planeringstid otillräcklig ▪ Ökad administration och krav på dokumentation ▪ Hög ljudnivå och oroliga barn ▪ Koncentrationssvårigheter ▪ Kunskap ”glöms” bort ▪ Stora skillnader i språknivå hos barn, ex. migrationsbarn ▪ Hög ljudnivå ▪ Saknar ostörd arbetsplats för planering ▪ Långsam process när något barn behöver extern stöttning 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utveckla språkmiljön på avd. ▪ Uppmuntra föräldrarna att läsa och berätta för sina barn ▪ Använda utemiljön och leken ▪ Spela in intervjuer med barnen ▪ Ta vara på personalens olika kompetenser ▪ Kamratutvärdering ▪ Förmågan att ta vara på barnens egna intressen ▪ Tid till pedagogisk dokumentation och portfolio ▪ Tydlig arbetsplan
---	--	--

Bedömning av måluppfyllelse

- Målen kännetecknar inte alls enheten (0 – 44 %)
- Målen kännetecknar till någon del enheten (45 – 59 %)
- Målen kännetecknar i flera avseenden (60 – 74 %)
- Målen kännetecknar till stor del förskolorna Solängen, Mellangården, Skåpafors samt pojkarna på Olympen och Sörgården (75 – 89 %)**
- Målen kännetecknar nästan helt förskolorna Bäckängen, Enebacken och flickorna på Olympen och Sörgården (90 – 98 %)**
- Målen kännetecknar helt och hållet enheten (99 - 100 %)

Åtgärder för ökad måluppfyllelse

Flera åtgärder sammanfaller med de som föreslås under rubriken ”Förutsättningar” – öka andelen förskollärare, anpassning av barnpengen till de nya förutsättningarna och ge utrymme för planeringstid på dagtid.

Dessutom föreslås följande åtgärder för en ökad måluppfyllelse

- Fortsatt kompetensutveckling ” Med läroplanen på fickan” samt fortsätta med teckenspråkskurser.
- Åtgärder för att gynna pojkarnas språkutveckling.
- Handledning av specialpedagog till samtliga arbetslag.
- Samarbeta med BHV om föräldrarnas betydelse för sina barns språkutveckling och vad föräldrarna kan göra själva.

- Undersöka vilka instrument som finns för att kunna beskriva det enskilda barnets språkutveckling och på så sätt ha ett bättre underlag för ex. pedagogisk planering och utvecklingssamtal.
- Kvalitetsutveckla utvecklingssamtalet och utveckla dokumentationen om det enskilda barnet.
- Fortsätta att utveckla överlämningsdokument för alla barn i förskolan.
- Delta mer aktivt i barnens lek. Goda förebilder.
- Starta en lite längre kompetensutveckling om "Barns språkutveckling" om arbetet med barn som har ett annat modersmål.
- Jobba genusmedvetet så att alla barn får så många möjligheter till utveckling som är tänkbart
- Planeringstid för individ och arbetslag på dagtid.
- Ge barnen tid för samtal och reflektioner.
- Avsätta tid för pedagogiska diskussioner.
- Lokala arbetsplaner med tydliga mål.
- Utveckla samverkan med IFO och Centrala elevhälsan för att stödja föräldrautbildningen som påbörjades under våren 2008.

BARN I BEHOV AV SÄRSKILT STÖD

Mål

Lpfö 98

Alla som arbetar i förskolan skall särskilt uppmärksamma och hjälpa de barn som av olika skäl behöver stöd i sin utveckling. (Lpfö 98 kap 2.2)

Arbetslaget skall ge stimulans och särskilt stöd till de barn som befinner sig i svårigheter av olika slag (Lpfö 98 kap 2.2)

Kommunala mål

Både på individnivå och gruppnivå skall en helhetssyn, omfattande både barnets kunskapsutveckling och social utveckling, vara utgångspunkten i den pedagogiska planeringen. Organisationen av elevhälsa skall understödja detta synsätt.

Förskolans egna mål

Några förskolor har formulerat egna mål – framförallt om trygghet, självkänsla och åtgärdsprogram - medan andra väljer att enbart ha de nationella och de kommunala målen i sin redovisning.

Som ex. nämns:

- Att alla barn som är i behov av särskilt stöd har åtgärdsprogram
- Att skapa trygghet och tillit för individen i gruppen
- Att arbeta med att ge barn en god självkänsla, ”att tro på sig själv”.
- Genom egna observationer och i samråd med specialpedagog upptäcka barn i behov av särskilt stöd.
- Att skapa tydlig struktur och fasta rutiner
- Aktivt vara med barnen för att hjälpa dem in i leken och med olika konfliktlösningar

Arbetsätt

De barn som bedöms i behov av särskilt stöd deltar i så stor utsträckning som möjligt i den ordinarie verksamheten där leken är central. Arbetet med barn i behov av stöd skiljer sig inte nämnvärt från arbetet med andra barn – hela tiden uppmuntra och utmana. Vid utvecklingssamtal med föräldrar förs en dialog om hur barnets utveckling går framåt och vilka insatser som planeras framöver.

Habiliteringen, BHV, Specialpedagog samt även skolpsykolog är inkopplade vid behov, för stöd och handledning.

Förskolorna beskriver sina verksamheter och som ex. kan nämnas TAKK, tecken som stöd, bildschema för att tydliggöra strukturen för dagen.

Rutiner och organisation

De flesta förskolor som har barn i behov av särskilt stöd upprättar någon form av dokument med lite olika namn ”Åtgärdsprogram” eller ”Individuell utvecklingsplan” tillsammans med habiliteringen. Regelbundna barngruppskonferenser tillsammans med avdelningspersonal, specialpedagog, och rektor.

En positiv föräldrakontakt är ofta en förutsättning för att utforma ett bra stöd för barnet. Utvecklingssamtal genomförs minst två tillfällen om året.

I samband med inskrivningen till förskolan har man kontakter med föräldrar, BHV och eventuellt habiliteringen.

Under tiden som barnet är på förskolan får personalen handledning av specialpedagog samt skolpsykolog. Någon förskola har även fått handledning av kurator, det har då gällt barn i samarbete med socialtjänsten.

På förskolan är det ofta en i arbetslaget som har huvudansvaret för barnet och svarar för föräldrakontakter och andra externa kontakter. Ett exempel som stöd i vardagen är bildschema

Alla förskolor lägger stor vikt vid övergångar till ny enhet.

Resultat – Målområdet

Alla enheter gör varje termin en bedömning av vilka barn som är i behov av särskilt stöd.

I kvalitetsredovisningen sammanfattas och bedöms insatserna tillsammans med en gruppering av barnen i olika behovsgrupper eller funktionshinder:

- Barn/Elever med stora inlärningssvårigheter
- Barn/Elever med stora sociala svårigheter utanför skolan
- Barn/Elever som uppvisar tydliga neuropsykiatriska drag ex. ADHD, DAMP, autism ...⁵
- Barn/Elever med stora tal- och språksvårigheter
- Barn/Elever med stora svårigheter relaterade till annat modersmål
- Barn/Elever med stora motoriska svårigheter eller fysiska handikapp
- Barn/Elever med stora hälsoproblem ex. allergi, ätstörningar, epilepsi ...

	År 2003	År 2006	År 2007	År 2008
Andel barn i behov av stöd	10 barn	9 barn	17 barn	25 barn
Antal barn i behov av särskilt stöd	10 barn	6 barn	11 barn	14 barn
Andel barn som får sina behov tillgodosedda	10 barn	9 barn	11 barn	17 barn

Barnen i behov av särskilt stöd är jämnt spridda bland förskolorna med 1-2 barn per avdelning med undantag av Skåpafors och Olympen där det finns mellan 3-5 barn per avdelning. Solängens förskola har en stor grupp barn som inte har permanent uppehållstillstånd.

Av 286 inskrivna barn i förskolan bedöms 14 barn eller drygt 4,9 %, vara i behov av särskilt stöd.

Analys av resultatet

Det känns som ett stort ansvar att ta emot barn med ett funktionshinder. Eftersom de funktionshinder som barnen har förekommer så sällan finns liten eller ingen i arbetslaget som har några större kunskaper om hur stödet skall utformas. Här kan en bra handledning kombinerad med viss fortbildning vara ett bra stöd. Erfarenheterna av stödet från habiliteringen har fungerat väl under hösten 2008. Allmänt upplever man att stödet från habiliteringen minskat kraftigt under senare år.

Eftersom barnen är i förskolan under flera år byggs det upp en kompetens på varje enhet kring vissa funktionshinder. Så finns exempelvis goda kunskaper om stödet till barn med språkstörningar på en förskola medan andra förskolor har specialkunskaper om exempelvis födoämnesallergier. I Bengtsfors tätort är det möjligt att dra fördel av detta eftersom man vid placeringen av barnen kan välja mellan olika förskolor.

På alla enheter beskriver man också att det finns betydligt fler barn som är i behov av stöd. Från flera förskolor pekar man på just barn med svag språkutveckling.

Stor tilltro sätts till specialpedagogerna som finns som stöd ute i verksamheten.

⁵ Alla elever har inte en fastställd diagnos men uppvisar drag som väl fyller några av kriterierna.

Hur bedömer vi resultaten i relation till förutsättningarna?

Man bedömer att vi behöver en bättre överensstämmelse mellan tilldelning av resurser och barnets behov. Detta drabbar framförallt de barn som befinner sig i en gråzon. Exempelvis de som behöver ett stöd för sin språkutveckling.

Framgångsfaktorer	Hot	Möjligheter
<ul style="list-style-type: none">▪ Ökat den egna kompetensen▪ Stöd från skolpsykolog och specialpedagog▪ Samarbete med vissa externa instanser▪ Föräldrarnas delaktighet och intresse▪ Inskolning och förberedelse innan barnet börjar▪ Fasta rutiner och tydlig struktur▪ Förstärkning av personalresursen▪ Stödtecken▪ Bildschema▪ Medveten personalgrupp som ser barnets behov av stöd▪ Anpassat miljön (ljudisolera)▪ Varit aktiva i barnens lek▪ Stöd från VG:s dietist och allergikonsulent	<ul style="list-style-type: none">▪ Resursbrist dominerar▪ Avsaknad av föräldrastöd förekommer▪ Stora barngrupper▪ Ökad administration och dokumentation▪ Oregelbundna scheman och många korta tider för barnen▪ Förändring i personalgrupp▪ Stöd från habiliteringen har minskat under åren▪ Stor personalomsättning▪ Oro för att göra "fel" vid allergi	<ul style="list-style-type: none">▪ Kan ta emot fler barn med liknande problem▪ Kontinuerlig fortbildning▪ Specialpedagogsikt stöd▪ Samarbete mellan enheterna▪ Få planeringstid och reflektionstid.▪ Få föräldrar delaktiga▪ Utveckla samarbetet med IFO, BUP, BHV, habiliteringen och familjecentralen.▪ Vi kan ta tillvara på dagar/stunder då barngruppen har färre barn och ge barnen mer egen tid med en vuxen.▪ Modersmålsundervisning▪ Utveckla åtgärdsprogrammen

Bedömning av måluppfyllelse

- Målen kännetecknar inte alls förskolan (0 – 44 %)
- Inledande diskussioner om hur vi skall nå målen har inletts (45 – 59 %)
- Personalen har enats om hur man skall arbeta för att nå målen (60 – 74 %)
- Arbetet har påbörjats och vissa kännetecken finns att vi är på väg mot målen (75 – 89 %)
- Förskolan kännetecknas till stor del av målen (90 – 98 %)
- Målen kännetecknar förskolan (99 - 100 %)

Åtgärder för ökad måluppfyllelse

Resursanvändningen

- Behovet av resursförstärkning skall framgå av barnets åtgärdsprogram

Kompetensutveckling

- Fortsätta nyttja specialpedagogerna för metodstöd och handledning.
- Fortbildning av arbetslagen kring kvalitetssäkring av utvecklingssamtalet.
- Utöka vårt teckenförråd och använda det mer i barngruppen som helhet.

- Utbildning när behov uppkommer kring speciella funktionshinder
- Vid behov handledning av skolpsykolog.

Samverkan internt och externt

- Utveckla elevhälsan som skapar en mötesplats i kommunen för personalen som direkt ansvarar för barn i behov av särskilt stöd.
- Förbättra kontakterna med Familjecentralen, BHV, IFO, BUP och Habiliteringen genom att utveckla de mötesplatser som redan finns.
- Samverkan mellan andra förskolor inom och utanför vår kommun
- Utöka samverkan mellan förskola-förskoleklass vid övergångar.

Åtgärdsprogram mm

- Alla barn i behov av särskilt stöd skall ha ett åtgärdsprogram som följs upp varje termin.
- Utveckla dokumentet åtgärdsprogram. Centrala elevhälsans uppdrag.

Uppföljning och utvärdering

- Minst ett utvecklingssamtal per termin tillsammans med föräldrarna.
- Utvärdera verksamheten för barn i behov av särskilt stöd.
- Barngruppskonferenser en gång per termin tillsammans med avdelningspersonal, specialpedagog och rektor
- Barnkonferenser kring barn i behov av särskilt stöd en gång per termin tillsammans med skolpsykolog, skolkurator, specialpedagog och rektor.